

Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі

«Қазгидромет» РМК

2026 ж. «02» қыркүйек күніне арналған

**Қазақстан Республикасының таулы аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел
қауіптілігінің күнделікті бюллетені №84**

(бюллетеньнің қолданылу мерзімі: 2026 жылғы 01 қыркүйек сағат 20:00-ден 02 қыркүйек сағат 20:00-ге дейін)

құрастырылған күні: 01.09.2026 ж.

Мекен жайы: Алматы қ., Абай д., 32
Астана қ., Мәңгілік ел д., 11/1

Сел үдерістерін зерттеу және
селді болжау басқармасының
басшысы:

Яфязова Р.

тел.: 8(727) 267-53-38

e-mail: seli@meteo.kz

Кезекші синоптик:

Пірімжар А.

тел.: 8(7172) 79-83-75

e-mail: ukpp@meteo.kz

2026 жылғы «02» қыркүйек
Қазақстан Республикасының таулы аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру

Облыстар	Сел қауіпті аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Қар климаттық қар сызығынан жоғары аумақтарда жекелеген дақтар түрінде сақталған. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 4080 м биіктікте болды. Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,2-1,7 °С өсті, биік таулы аймағында 0,1 °С. Өзендердің басым бөлігінде су деңгейі қауіпті деңгейдің орта есеппен 79 % құрайды. Түнде жауын-шашын (жаңбыр, қар) (1-14 мм), күндіз жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Күнгей Алатауы	Қар климаттық қар сызығынан жоғары аумақтарда жекелеген дақтар түрінде сақталған. Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,8 °С өсті. Шелек өзеніндегі су деңгейі қауіпті деңгейдің 93 % құрайды. Жаңбыр (1-14 мм), күндіз кей уақытта қатты жаңбыр (15-25 мм), найзағай. Күнгей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
	Теріскей Алатауы	Қар климаттық қар сызығынан жоғары аумақтарда жекелеген дақтар түрінде сақталған. Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,8 °С төмендеді. Өзендердегі су деңгейі қауіпті деңгейдің орта есеппен 54 % құрайды. Жаңбыр (1-14 мм), күндіз кей уақытта қатты жаңбыр (15-25 мм), найзағай. Теріскей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
Жетісу	Жетісу Алатауы	Қатты жауын-шашынның түсуіне байланысты биік таулы аймақта қар сызығы уақытша климаттық қар сызығынан төмен түсті. Жетісу Алатауының солтүстік-батыс бөлігінде орташа тәуліктік ауа температурасы 3,6 °С төмендеді; батыс бөлігінде – 0,6 °С. Солтүстік және батыс беткейлердегі өзендерде су деңгейі орта есеппен қауіпті деңгейдің 70 %, ал оңтүстік беткейлердегі өзендерде 42 % құрайды. Кей уақыттарда жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Қар климаттық қар сызығынан жоғары аумақтарда жекелеген дақтар түрінде сақталған. Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,5 °С төмендеді. Қырғыз Алатауындағы өзендерде су деңгейі орта есеппен қауіпті деңгейдің 47 %, Талас Алатауында – 42 %. Жаңбыр (1-14 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Талас Алатауы	
Түркістан	Талас Алатауы	Қар климаттық қар сызығынан жоғары аумақтарда жекелеген дақтар түрінде сақталған. Орташа тәуліктік ауа температурасы 2,5 °С төмендеді. Талас Алатауындағы өзендерде су деңгейі орта есеппен қауіпті деңгейдің 67 %, ал Өгем жотасындағы өзендерде 35 % құрайды. Күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,2 °С өсті. Жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Абай	Тарбағатай	Орташа тәуліктік ауа температурасы 2,2 °С төмендеді. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай көтерілуі байқалмайды*. Жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Шығыс Қазақстан	Сауыр	Қар климаттық қар сызығынан жоғары аумақтарда жекелеген дақтар түрінде сақталған. Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,8 °С өсті. Жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Қазақстандық Алтай	Қазақстандық Алтайдың солтүстік-батыс бөлігінде орташа тәуліктік ауа температурасы 2,3 °С төмендеді, оңтүстік-шығыс бөлігінде 4,2 °С. Өзендердегі су деңгейі орта есеппен қауіпті деңгейдің 32 % құрайды. Күндіз жаңбыр (1-14 мм), кей жерлерде жауын-шашын (1-14 мм), (жаңбыр, жылбысқы қар). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

* су деңгейінің тәуліктік өзгерісі таңғы сағат 08:00-дегі жағдай бойынша келтірілген

Бюллетеньді құрастыру кезінде «Қазгидромет» РМК бөлімшелерінің деректері мен ақпараттары, Жер туралы ғылымдар орталығы (GFZ) Потсдам, Германия ұсынған MODSNOW құралы пайдаланылады

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі (1 Қосымша)

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (2 Қосымша)

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 30 мм (өте қатты жаңбыр) немесе нақты жауған сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 40 мм	Халық пен шаруашылық нысандары үшін үлкен қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Халық пен шаруашылық объектілері үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының салыстырмалы түрде төмен мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Төмен таулы аймақта селдің пайда болу аймағында адамдар үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдарына және халыққа хабарлау.
	Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның болмауы.	Қауіптілік жоқ	Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға бару және онда болу жоспарланғанда, ауа райының өзгерістерін және дауылды ескертулерді бақылау қажет. Сел қауіпі туындаған жағдайда, сел қауіпі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау керек. Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін (әсіресе арнаның бұрылыстарында), ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел ағынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Қатты жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына (жайылмасына), құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.

2026 жылғы «02» қыркүйекке
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы

Іле Алатау	Түнде жауын-шашын (жаңбыр, қар) (1-14 мм), күндіз жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14 м/с, кей уақытта екпіні 17-22 м/с. 2000 м: ауа температурасы түнде 6-11, күндіз 8-13 градус жылы. 3000 м: ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 5-10 градус жылы.
Күнгей Алатау	Жаңбыр (1-14 мм), күндіз кей уақытта қатты жаңбыр (15-25 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей уақытта екпіні 17-22 м/с. Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 12-17 градус жылы.
Теріскей Алатау	Жаңбыр (1-14 мм), күндіз кей уақытта қатты жаңбыр (15-25 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей уақытта екпіні 17-22 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 12-17 градус жылы.
Жетісу Алатау	Кей уақыттарда жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Түнде және таңертең тұман. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, екпіні 15-20 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 10-15 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 0-5 градус аяз, күндіз 5-10 градус жылы.
Қырғыз Алатау	Жаңбыр (1-14 мм), найзағай болады. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 14-19 градус жылы.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Жаңбыр (1-14 мм), найзағай болады. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 14-19 градус жылы.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 8-13, екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 18-23 градус жылы.
Өгем жотасы	Күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 8-13, екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 22-27 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан соғатын жел оңтүстік-шығысқа ауысады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 13-18, күндіз 23-28 жылы.
Сауыр	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, күндіз екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 10-15, кей жерлерде 7 градус жылы.
Тарбағатай	Жауын-шашынсыз. Түнде және таңертең кей жерлерде тұман. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші түнде 9-14, күндіз 15-20, екпіні 23 м/с. Ауа температурасы түнде 2-7, кей жерлерде 1-3 градус үсік, күндіз 11-16, кей жерлерде 20 градус жылы.
Қазақстандық Алтай	Күндіз жаңбыр (1-14 мм), кей жерлерде жауын-шашын (1-14 мм), (жаңбыр, жылбысқы қар). Түнде және таңертең кей жерлерде тұман. Шығыстан соғатын жел солтүстік-батысқа ауысады, күші түнде 9-14 м/с, күндіз 15-20, екпіні 23 м/с. Ауа температурасы түнде 2-7, кей жерлерде 1-3 градус үсік, күндіз 10-15, кей жерлерде 7 градус жылы.

* Ескерту: жауын-шашын мөлшерінің болжамы WRF, ECMWF, ICON сандық ауа райы болжамдарының есептеулері бойынша беріледі